

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

Ruokaketjun / -verkoston toiminnan perusta on taloudellinen kannattavuus, mikä mahdollistaa tässäkin strategialuonnoksessa esitettyjä muita päämääriä. Vastaavasti useat esitetyistä päämääristä lisäävät kannattavuutta. Lisäksi kannattavuuteen vaikuttavat ruokasektorin laajat globaalit tekijät, toisaalta niitä huomioimalla Suomen ruoka-alaa on mahdollista kehittää. Edellä esitetyn perusteella tärkeän osion 3.1. strategiset tavoitteet ovat riittämättömät kannattavuuden osalta. Sen sijaan on erinomaista, että strategiatasolla reiluus on kirjattu päämääräksi ja sen mukainen tavoite arvonnisan jakautumisesta on tarkoituksenmukainen.

Huolimatta, että ruokastrategia sisältää koko toimintaverkoston, kannattavuuden ja muiden strategiassa esitettyjen päämäärien perustaksi tulisi nostaa alkutuotanto ja sen myötä luonnon kantokyky. Pitkäjänteinen ruoan tuotanto ei ole mahdollista ilman riittävästi toimivaa luonnon tarjoamaa ekosysteemipalvelukokonaisuutta. Tämä linjaus mahdollistaisi myös taloudellisen vakaan pohjan koko ruokasektorille. Luonnon kantokyky ei tule olla ruokajärjestelmälle asetettuja päästötavoitteita, rajoituksia ja tuotannosta irrallisia toimenpiteitä vaan alkutuotannon tuotannolliseksi hyödyksi tunnistettu ja asetettu päämäärä.

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

Huoltovarmuuden päämäärässä on esitetty kiitettävän laajasti sekä tuotantoon että jatkojalostukseen liittyviä ympäristöllisiä perusasioita, jotka puuttuivat päämäärän 3.1. kannattavuudesta. Huoltovarmuuden pohjana on perustellusti esitetty luonnontaloudellisia perusteita. Riskienhallintaan tulee lisätä vesihuollon turvaaminen ja vastaavasti alkutuotantoon vesien ja vesistöjen riittävän hyvän tilan turvaaminen.

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

Luonnon kantokyvyn päämäärä ja alkutuotannon ympäristölliset perusteet tulee nostaa ruokastrategian perustaksi, jonka pohjalta on mahdollista kehittää pitkäjänteisesti koko elintarvikesektorin kannattavuutta (kts. kommentit päämäärä 3.1.). Tämä strateginen valinta on joko

tehtävä tai perustellusti esitettävä muu perusta ruokastrategialle. Päämäärään ja koko ruokastrategiaan tulee sisällyttää selkeämmin myös vesiviljely ja kalatalous (sanastossa kalatalous, mutta ei muutoin strategian sisällössä, samoin puuttuu luonnontuotealasta). Etenkin sisävesien kalakantojen hyödyntämistä on mahdollista huomattavasti monipuolistaa ja lisätä. Myös vesistöjen kunnostustoimenpiteet tulee nivoa sekä kalavarojen elintarvikekäytön lisäämiseen että biomassojen hyödyntämiseen ravinteina ja energian tuotannossa. Tämä vaatii ohjelmien ja strategioiden sekä hallinnonalojen yhteisiä konkreettisia toimenpiteitä.

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Ruokakulttuuri ja hyvinvointi on päämääränä ja tavoitteina sisällytetty kiitettävän laajasti strategialuonnokseen. Tässäkin kohdin myös ympäristöllisiä perusteita olisi mahdollista tuoda vielä korostetummin esille.

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Kehitettävät läpileikkaavat valmiudet ovat tarkoituksenmukaisia. Mikäli ne ovat esitetty merkittävyysjärjestyksessä, niin strategisesti olisi korostettava yhteistyötä ja toiminnallisia kokonaisuuksia. Tärkeä pohja on hyödyntää nykyisiä hyviä käytäntöjä yhdistäen siihen uusia innovaatioita, tutkimusta ja teknologiaa. Hallinnon roolin kehittäminen aktiiviseksi mahdollistajaksi on tarpeellinen valmius, joka on edellytys strategian tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä vaatii prosessien ja ohjelmien kehittämisen lisäksi myös strategisen osaamisen lisäämistä ja omaksumista hallintokulttuurissa.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

Taloudellisen lisäarvon luominen kestävästi tuotetuilla ja laadukkailla tuotteilla on ruokasektorin yhteinen asia. Alueellisella ja paikallisella toiminnalla sekä kotimaisuudella on mahdollista lisätä alkutuotannon arvoa, mikä mahdollistaa riittävän vakauden myös jatkojalostukselle ja vientimarkkinoille. Ruokastrategian tulee sisältää ja tunnistaa koko laajan elintarvikkeisiin liittyvän toimintaverkoston. Tämä ei tule riittävästi esille strategialuonnoksessa, mutta toivottavasti palautteiden myötä erittäin tarpeellisesta strategiasta muodostuu yhteinen näkemys ja työkalu elintarviketuotantomme kehittämiseksi ja turvaamiseksi.

Koski-Vähälä Jukka
Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistys ry